

Vrednotenje znanja na daljavo v 3. razredu

Vida Kotnik, učiteljica 3. razreda, OŠ Simona Jenka Smlednik

Letošnje šolsko leto je drugačno od prejšnjih. Epidemija nam narekuje drugačen način poučevanja. Poleg tega, da smo se srečevali z izzivi poučevanja na daljavo, smo bili primorani prilagoditi tudi način preverjanja in vrednotenja znanja. Učitelji vsak dan preverjamo dosežene cilje pri učencih. Ta proces je v šolski učilnici izveden mimogrede, brez ovir in težav, saj so učenci fizično prisotni, vidimo jih in slišimo. Točno vemo, kdo je snov usvojil in kdo še ne, kateri učenci potrebujejo dodatno razlago in dodatne naloge. Vse to je bilo zaradi dela na daljavo oteženo in marsikdaj zapostavljeno.

Uvod

Ocenjevanje je izziv za učence in učitelje. Zagotovo je veliko lažje dobiti oceno kot ocenjevati. Vsak učitelj se je zagotovo že kdaj vprašal, kako bi izboljšal svoje delo z učenci, da bi jim znanje, ki jim ga posreduje, čim bolj koristilo v njihovem življenju in nadaljnjem izobraževanju.

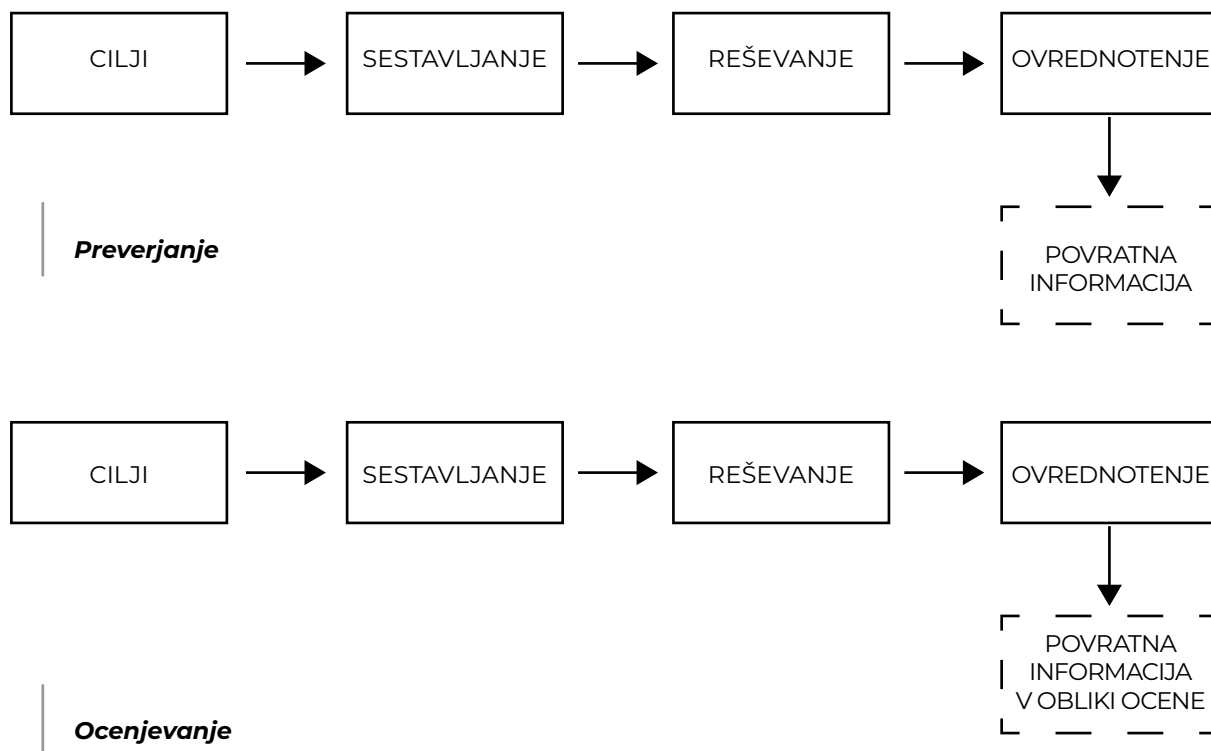
Pri ocenjevanju znanja je izrednega pomena, da smo pravični ocenjevalci. Zato moramo biti seznanjeni z značilnostmi preverjanja in ocenjevanja. Svoje znanje moramo na tem področju ves čas dopolnjevati in nadgrajevati, da bomo izbrali najustreznejši način ocenjevanja za posamezno snov in bomo do vseh pravični.

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Preverjanje znanja je postopek zbiranja podatkov o učenju in učenčevem razumevanju obravnavane snovi. Uporabljamo lahko različne metode, in sicer opazovanje, pogovore, kontrolne sezname, anekdotske zapise. Sistematično in namensko zbrani podatki so osnova za vrednotenje učenčevih dosežkov, medtem ko je ocenjevanje znanja postopek presoje zbranih podatkov in odločanja o kakovosti učenčevega dela. S pregledom zbranih dokazil lahko učitelj ovrednoti končne izsledke in določi oceno za potrebe poročanja o učenčevem uspehu (Luongo-Orlando 2008, 6).

Spodaj je predstavljena shema preverjanja in ocenjevanja znanja (Skribe-Dimec 2009):

Shema: Razumevanje pojmov preverjanja in ocenjevanja

Razlika med preverjanjem in ocenjevanje je zelo majhna. Razlikujeta se le v zaključnem delu, samo pri ocenjevanju znanja namreč sledi povratna informacija v obliki ocene. Pri preverjanju je temeljna naloga učitelja, da učenca usmerja in mu svetuje na osnovi ovrednotenih dosežkov, pri ocenjevanju pa je povratna informacija namenjena opredelitvi dosežkov glede na norme (številčne ali opisne ocene), ki se vpišejo v dokument. (Skribe-Dimec 2009)

Namen preverjanja in ocenjevanja

Preverjanje in ocenjevanje je namenjeno temu, da z njima preverimo, ali učenci dosegajo cilje, hkrati pa tudi učenci dobijo povratno informacijo, da vedo, kaj že znajo in česa se morajo še naučiti. Preverjanje in ocenjevanje znanja mora biti poglobljeno in izčrpno ter mora opredeljevati različne vidike znanja, procesov in veščin. Ker učitelj ne le preverja in ocenjuje pravilnost odgovorov, ampak tudi ugotavlja procesne vidike znanja, si mora izdelati opisne kriterije preverjanja in ocenjevanja znanja, ki so nato osnova za poglobljeno in izčrpno povratno informacijo. (Easley in drugi 2007)

Oblike preverjanja in ocenjevanja znanja

Preverjanje in ocenjevanje znanja lahko poteka ustno, pisno ali praktično. Pomembno je, da izhaja iz ciljev, ki jih želimo preveriti/oceniti. (Easley in drugi 2007)

Ustno preverjanje in ocenjevanje je dokaj razširjeno na vseh stopnjah. Pri nekaterih predmetih je nujno, saj se spretnost ustnega izražanja šteje med pomembne cilje (materni in tuji jeziki).

Prednosti ustnega preverjanja/ocenjevanja znanja po Marentič-Požarnik:

- s skrbno postavljenimi vprašanji in podvprašanji lahko preverjamo tudi višje cilje (uporabo znanja, analizo in vrednotenje);
- ugotavljamo način razmišljanja, ga usmerjamo in mu dajemo individualizirano povratno informacijo;
- z umirjenostjo lahko spodbujamo plahe in zmanjšamo napetost anksioznih učencev. (Marentič-Požarnik 2003, 271)

Pisno preverjanje in ocenjevanje je časovno bolj ekonomično in do neke mere bolj objektivno. Če so vprašanja dobro sestavljena, je tudi bolj veljavno. (Marentič-Požarnik 2003)

Praktično preverjanje in ocenjevanje je sistematično ugotavljanje učenčeve uporabe pridobljenega znanja pri opravljanju praktične naloge. Od posameznika zahteva, da neposredno pokaže svoje znanje z oblikovanjem nekega izdelka ali z izvajanjem neke aktivnosti.

Bistvo ocenjevanja

Preverjanje in utrjevanje znanja lahko učitelj izvaja kadarkoli v učnem procesu, medtem ko je ocenjevanje didaktično dopustno šele, ko je učitelj predhodno znanje preveril in utrjeval. Preverjanje je potrebno prej izvesti zato, da lahko učitelj odpravi pomanjkljivosti, tudi svoje, v znanju. Poleg tega tudi ni pošteno, da te pomanjkljivosti naprti ocenam učencev. Utrjevanje se pred ocenjevanjem izvede zato, da imajo učenci možnost domačega utrjevanja. Marsikomu pride domače utrjevanje prav, ker jim samo utrjevanje v šoli ne zadostuje oz. s tem nadoknadijo, česar v šoli niso dovolj dobro dojel. Ni pomembno, kje in kdaj se učenec česa nauči, ampak, da zna. (Blažič in drugi 2003)

Praktični del

Ker sem imela v letošnjem šolskem letu med karanteno pouk na daljavo preko MS Teams-a, sem imela ves čas pregled nad delom učencev. Ves čas sem ga lahko spremljala in učence vključevala v pouk. Ker smo imeli virtualno učilnico, sem lahko preverjala znanje učencev kadarkoli med uro. Preverjanje je bilo ustno, včasih sem poklicala dotičnega učenca, da sem videla, če snov razume oziroma je že usvojil cilj, včasih pa sem pozvala, da dvignejo roko tisti, ki vedo odgovor. V nadaljevanju podajam primera dveh učnih ur.

Spoznavanje okolja: Naš mali projekt, Načrt kmetije

Ker so bili učenci doma, sem to izkoristila. Naročila sem jim, naj si pripravijo lego/duplo kocke in ploščo. Sama sem predhodno doma z lego kockami zgradila hišo in gospodarska poslopja. Svoj izdelek sem po delih pokazala, ko so učenci že zgradili dotičen del kmetije. V zvezku za ocenjevanje sem si pripravila tabelo, v katero sem si kasneje sproti vpisovala učenčeve odgovore in opombe o izdelku, ki ga je naredil. Ko smo pričeli z uro, sem učencem naročila, da najprej izdelajo hišo, v kateri bo živel kmet s svojo družino. Nato so morali v zvezek za spoznavanje okolja napisati tri pridelke in zakaj bi jih gojili ter tri živali in zakaj bi jih vzrejali. Ko so to naredili, so morali za vsako zapisano žival zgraditi gospodarsko poslopje. Ker so bili učenci različno hitri, so nekateri že vmes poročali, katere pridelke in živali so si izbrali ter zakaj, jaz pa sem beležila njihove odgovore v preglednico. Nekateri so mi pokazali vsako gospodarsko poslopje posebej, nekateri pa so pokazali vse naenkrat. Ko so jih zgradili, mi je vsak moral povedati, za katero žival so jih zgradil in kako se imenuje. Jaz sem sproti beležila. Da je bila kmetija popolna, so morali zgraditi še eno gospodarsko poslopje, ki ni namenjeno živalim, temveč orodju, shranjevanju hrane, strojem ... Za zaključek je vsak učenec dobil dve vprašanji iz poglavja o kmetiji iz samostojnega delovnega zvezka. Nato sem pregledala vse zaznamke, ki sem si jih označila med uro, že prej sem sestavila točkovnik, seštel sem točke, jim povedala, če katerega cilja niso dosegli, in

jim povedala oceno. Po končani uri sem bila zelo zadovoljna, ker so učenci veliko vedeli in ker sem videla, kako so uživali ter bili med uro sproščeni, čeprav je bilo njihovo delo ves čas nadzorovano in tudi ocenjeno.

Kriterij za ocenjevanje projekta

1. Naloga: Vsaka napisana žival, ki živi na kmetiji **0,5 t**, razlog, zakaj bi gojil določeno žival na kmetiji **0,5 t**.

Vsaka napisana rastlina/pridelek, ki se ga goji na kmetiji **0,5 t**, razlog, zakaj jo goji **0,5t**.

Skupaj 8 točk.

2. Naloga: **5 točk.**

2 točki vsaka žival ima svoje bivališče (**1,5 t** 3 živali, **1 t** 2, 1 žival, **0 t** nobena žival).

1 točka poimenovana so vsa poslopja.

1 točka narisano je vsaj eno drugo gospodarsko poslopje (garaža, kozolec, silos, kašča ...).

1 točka uporabi barve.

Skupaj 5 točk.

3. Naloga: Odgovori na eno vprašanje o kmetiji.

Naštej tri obdelovalne površine.

Naštej tri pridelke.

Naštej tri stroje in orodja.

Naštej živila, ki so narejena iz mleka.

Naštej tri živila, ki so narejena iz mesa.

Kaj se dela na kmetiji poleti/pozimi/jeseni/spomladi?

Skupaj 1 točka.

Naloga: Izdelek konča pravočasno.

Skupaj 1 točka.

Učenci so svoje izdelke slikali in mi jih poslali, da sem naredila power point z razredno razstavo, kjer so si lahko ogledali izdelke sošolcev.

Kmetija učenca

Matematika: Poštevanka števila 2, 4, 5, 10

V uvodnem delu sem učencem razložila potek ure. Dala sem navodilo za samostojno delo, da niso mo-

tili spraševanja. V delovnem zvezku sem načrtovala, da so na uro spraševanja samostojno reševali naloge ponavljanja. Nato sem začela spraševati. Vsak učenec je ustno povedal rezultat za 20 računov poštevank št. 2, 4, 5 in 10. Nato sem z učenci delila svoj ekran, kjer so imeli napisano besedilno nalogo, ki so jo prepisali v karo zvezek in rešili samostojno. Vmes sem enega ali dva učenca vprašala poštevanko. Nato mi je učenec na kameri pokazal rešitev besedilne naloge. Ko sem seštelala točke, sem učencem povedala dobljeno oceno.

Slovenski jezik: Govorni nastop, opis sošolca

Pri slovenskem jeziku vsako leto z učenci pripravljamo besedilo za govorni nastop. Tudi to šolsko leto smo naredili enako. Razlika je bila le ta, da smo pripravljali besedilo preko računalniškega ekrana. En teden pred pripravami na govorni nastop sem starše prosila, da slikajo otroke od pet do glave in mi napišejo telesno višino ter težo otroka. Ker učenci sami niso mogli izžrebati učenca, ki ga bodo opisovali, sem med učno uro slovenskega jezika to naredila jaz. Trudila sem se, da so vsi točno videli, kaj delam, da so videli imena otrok, ki sem jih izžrebala, da je bil torej žreb res naključen in pravičen. Nato sem staršem poslala sliko in podatke otroka, ki ga bo njihov otrok opisoval, da so si lahko tisti, ki so imeli tiskalnik, sliko tudi natisnili. Da sem si delo olajšala, sem učence razdelila v tri skupine. Pri tem sem poskusila skupine oblikovati glede na to, koga opisujejo, in njihove pravopisne zmožnosti. Ker nisem mogla oblikovati skupin tako, da bi bil vsak v skupini s tistim, ki ga opisuje, sem eno uro prej otroke vprašala, kakšna je njihova barva oči, ker se s slike to težko razbere. Nato smo naslednjo uro pisali opis sošolca. Ker učenci pri opisu osebe še niso samostojni, sem jih vodila z vprašanji, opis je uspel vsem. Učenci so morali večkrat prebrati, kaj so napisali. Sproti sem jim povedala, kaj naj popravijo, in jih spraševala, če so določene besede napisali z veliko začetnico. Staršev učencev, ki so imeli s popravljanjem napak veliko težav, sem prosila, da so slikali njihov zapis, ki sem ga na računalniku popravila in jim poslala popravke. Nato so bili na vrsti učenci. Ker je bilo delo in ocenjevanje na daljavo prilagojeno, so si lahko izbrali, kdaj in kako bodo podali govorni nastop. Na izbiro sem jim dala tri možnosti:

- svoj govorni nastop so povedali v živo med uro slovenskega jezika,
- posneli so se doma in mi poslali posnetek, ki sem ga nato predvajala med uro slovenskega jezika,
- imeli so govorni nastop v šoli, ko smo se vrnili iz karantene.

Ne glede na to, za kaj so se odločili, sem po govornem nastopu učencem dala možnost, da so komentirali govorni nastop sošolcev, nato sem jim sama povedala kriterij in koliko točk so dosegli pri posameznem kriteriju.

Ime:		Točke:		Ocena:		Datum:									
Govor															
Tekoč		2		1,5		1		0,5		0					
Knjižni jezik		2		1,5		1		0,5		0					
Glasnost		2		1,5		1		0,5		0					
Razločnost		2		1,5		1		0,5		0					
Hitrost		0,5		1		2		1		0,5					
Vsebina															
Uvod, zaključek						1		0,5		0					
Vsebina	Ime in priimek 1	Starost 1	Oblačila in obutev		Poklic 1	Zunanost									
			oblačila 1	obutev 1		Glava									
						Obraz		1							
						Lasje		1							
						Oči		1							
						Obrvi		1							
			Nos			1									
Je pripovedoval						1		0							
Vsebinsko povezo (ne preskakuje iz teme na teme)						2		1,5		1		0,5		0	
Nastop															
Sproščen						2		1,5		1		0,5		0	
Stik s publiko						2		1,5		1		0,5		0	

Tabela 1: Kriteriji za ocenjevanje govornega nastopa opisa osebe

Glasbena umetnost: Petje pesmi

Pred pričetkom pouka sem si pripravila ocenjevalni list. Napisala sem glasbene pojme, ki sem jih učila (trobila, poklice v glasbi), in seznam pesmi, ki sem jih ocenjevala, pri vsaki sem si napisala, koliko kitic ima posamezna pesem. Nato sem pesmi oštevilčila in številke naključno pisala pri učencih. Pazila sem, da sem pesmi razdelila med učence glede na število kitic, ki jih ima posamezna pesem. Za vsakega učenca sem napisala tri številke, kar je pomenilo, da bodo zapeli tri pesmi.

	1. pesem	2. pesem	3. pesem
samostojno poje	1	1	1
jasna melodija	1	1	1
pozna besedilo	1	1	1
jasna dikcija	1	1	1

Tabela 2: Kriteriji za petje pesmi

Ko smo bili vsi zbrani na video konferenci, sem izbrala učence, pri katerih sem si označila, da pojejo isto pesem. Določila sem, kdo bo pel katero kitico. Vsi so vklopili mikrofone in odpeli. Med petjem sem si beležila, koliko točk so zbrali glede na kriterije, ki so zapisani v tabeli 2. Nato sem jim pokazala sliko trobila, da so ga poimenovali, vsak pa je še povedal dva poklica v glasbi. Potem sem seštela točke in jim sporočila oceno.

Zaključek

Učenci doma niso bili motivirani za delo in učenje v enaki meri, kot so v šoli, vendar so kljub temu bili uspešni. Ocenjevanje jih je kljub delu na daljavo motiviralo do te mere, da so se naučili in dosegli ocenjevane cilje.

Literatura

Blažič, M., Ivanuš Grmek, M., Kramar, M., & Strmcnik, F. (2003): *Didaktika*. Novo mesto: Visokošolsko središče, Inštitut za raziskovalno in razvojno delo.
 Easley, S., Mitchell, K., Žibert, S. (2007): *Portfolio o ocenjevanju*. Nova Gorica: Educa.
 Luongo-Orlando, K. (2008): *Drugačno preverjanje znanja*. Ljubljana: Rokus Klett.
 Marentič-Požarnik, B. (2003): *Psihologija učenja in pouka*. Ljubljana: DZS.
 Skribe-Dimec, D. (2009): Opredelitev pojmov preverjanja in ocenjevanja. *Preverjanje in ocenjevanje*, št. 1/2, letnik VI, 6-6. Pridobljeno 5. 3. 2021, iz spletne strani <https://www.yumpu.com/xx/document/read/16121641/vsebina-educa>.